

Vurderingsskjema for norskprøven, delprøve i muntlig kommunikasjon, nivå A1-A2 (sett kryss i skjemaet)

	Under A1	A1-beskrivelser	A1	A2-beskrivelser	A2
Formidlingskriterier					
OPPGAVE A INDIVIDUELL Fortelle		Presenterer seg på en svært enkel og stort sett forståelig måte.		Det er ikke satt et eget A2-krav for formidlingen på denne oppgaven, men A1-kravet må være oppfylt for at kandidaten skal kunne plasseres på A2 samlet. Språket i oppgaven skal tas med i vurderingsgrunnlaget for de språklige kriteriene.	
OPPGAVE B INDIVIDUELL Beskrive bilde		Formidler på en svært enkel måte noe av det hen ser på bildet. Deler av svaret kan være vanskelige å forstå.		Beskriver bildet på en enkel og stort sett forståelig måte.	
OPPGAVE C SAMTALE Utveksle informasjon		Tar del i en samtale på en svært enkel måte, ofte ved å stille eller svare på konkrete spørsmål. Det vil ofte være behov for støtte for å holde samtalen i gang.		Tar del i en samtale på en enkel måte, og gjør seg stort sett forstått. Kan ha behov for støtte for å holde samtalen i gang.	
OPPGAVE D INDIVIDUELL Fortelle/beskrive		Svarer på konkrete spørsmål på en svært enkel måte. Det vil ofte være behov for støtte fra eksaminator, og deler av svaret kan være vanskelige å forstå.		Svarer på oppgaven på en enkel og stort sett forståelig måte. Kan ha behov for støtte fra eksaminator.	
Språklige kriterier for kandidatens prestasjon gjennom hele prøven					
Flyt		Ingen krav til flyt på A1-nivået.		Produserer noe sammenhengende tale, men tar mange pauser for å lete etter ord og formuleringer.	
Uttale		Uttalen er stort sett forståelig for en samtalepartner som er vant til å snakke med personer med samme språkbakgrunn som kandidaten, og som er villig til å anstrenge seg for å forstå.		Uttalen er stort sett forståelig for en velvillig samtalepartner, til tross for sterk påvirkning fra andre språk.	
Ordforråd		Har et svært begrenset ordforråd. Bruker noen ord riktig. Gjør mange feil ordvalg.		Har et tilstrekkelig ordforråd til å uttrykke seg om dagligdagse emner, og bruker en del dagligdagse ord og uttrykksmåter riktig. Gjør fremdeles mange feil ordvalg.	
Grammatikk		Viser noen eksempler på riktig bruk av noen få grunnleggende grammatiske strukturer.		Viser en del eksempler på riktig bruk av grunnleggende grammatiske strukturer. Gjør mange feil, også helt elementære.	
		Minimum 6 kryss		Totalt 7 kryss, og A1 på oppgave A	

A1: Kandidaten kan være under A1 på ett av formidlingskriteriene. A2: Kandidaten må være på nivå A2 på alle A2-kriteriene, og på A1 på formidlingskriteriet på oppgave A.

Sted og dato

Eksaminator

Sensor

Resultat:

Vurderingsskjema for norskprøven, delprøve i muntlig kommunikasjon, nivå A2–B1 (sett kryss i skjemaet)

	Under A2	A2-beskrivelser	A2	B1-beskrivelser	B1
Formidlingskriterier					
OPPGAVE A INDIVIDUELL Fortelle/beskrive		Svarer på oppgaven på en enkel og stort sett forståelig måte. Kan ha behov for støtte fra eksaminator.		Svarer på oppgaven på en lett forståelig måte.	
OPPGAVE B SAMTALE Utveksle informasjon/ synspunkter		Tar del i en samtale på en enkel måte, og gjør seg stort sett forstått. Kan ha behov for støtte for å holde samtalen i gang.		Tar del i en samtale på en selvstendig og forståelig måte.	
OPPGAVE C INDIVIDUELL Uttrykke/grunngi synspunkter		Uttrykker synspunkter på en helt enkel måte. Kan ha behov for støtte fra eksaminator.		Uttrykker synspunkter og gir noen grunner for disse på en forståelig måte. Snakker selvstendig.	
Språklige kriterier for kandidatens prestasjon gjennom hele prøven					
Flyt		Produserer noe sammenhengende tale, men tar mange pauser for å lete etter ord og formuleringer.		Snakker rimelig sammenhengende. Klarer å holde talen i gang til tross for nøling og merkbar leting etter ord og korrekte former.	
Uttale		Uttalen er stort sett forståelig for en velvillig samtalepartner, til tross for sterk påvirkning fra andre språk.		Uttalen er i all hovedsak forståelig. Kandidaten kan likevel ha systematiske uttalefeil, og trykkfordelingen kan være sterkt påvirket av andre språk.	
Ordforråd		Har et tilstrekkelig ordforråd til å uttrykke seg om dagligdagse emner, og bruker en del dagligdagse ord og uttrykksmåter riktig. Gjør fremdeles mange feil ordvalg.		Har et ganske bredt ordforråd. Mestrer godt et enkelt repertoar av ord og uttrykksmåter knyttet til kjente emner. Kan gjøre ordvalg som fører til misforståelser, særlig når emnet er ukjent eller abstrakt.	
Grammatikk		Viser en del eksempler på riktig bruk av grunnleggende grammatiske strukturer. Gjør mange feil, også helt elementære.		Har et ganske godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Viser noen eksempler på komplekse setninger. Gjør en del feil, og kan også gjøre noen feil som fører til misforståelser, særlig i komplekse strukturer.	
		Totalt 7 kryss		Totalt 7 kryss	

For å plasseres på et nivå må kandidaten være på det nivået på alle kriteriene.

Sted og dato

Eksaminator

Sensor

Resultat:

Vurderingsskjema for norskprøven, delprøve i muntlig kommunikasjon, nivå B1-B2 (sett kryss i skjemaet)

	Under B1	B1-beskrivelser	B1	B2-beskrivelser	B2
Formidlingskriterier					
OPPGAVE A INDIVIDUELL Uttrykke og grunngi synspunkter		Uttrykker synspunkter og gir noen grunner for disse på en forståelig måte. Snakker selvstendig.		Uttrykker synspunkter og begrunner disse på en lett forståelig måte. Snakker selvstendig.	
OPPGAVE B SAMTALE Utveksle og grunngi synspunkter		Uttrykker synspunkter og gir noen grunner for disse på en forståelig måte. Følger i noen grad opp og/eller forholder seg til det samtalepartnern ser.		Uttrykker synspunkter og underbygger disse på en lett forståelig måte. Følger opp og/eller forholder seg til det samtalepartnern ser på en passende måte.	
OPPGAVE C INDIVIDUELL Grunngi/underbygge synspunkter		Uttrykker synspunkter og gir noen grunner for disse på en stort sett forståelig måte. Snakker stort sett selvstendig.		Uttrykker synspunkter og underbygger disse på en forståelig måte. Snakker selvstendig.	
Språklige kriterier for kandidatens prestasjon gjennom hele prøven					
Flyt		Snakker rimelig sammenhengende. Klarer å holde talen i gang til tross for nøling og merkbar leting etter ord og korrekte former.		Snakker sammenhengende. Nøling kan forekomme når kandidaten leter etter ord og formuleringer, men pausene er ikke forstyrrende.	
Uttale		Uttalen er i all hovedsak forståelig. Kandidaten kan likevel ha systematiske uttalefeil, og trykkfordelingen kan være sterkt påvirket av andre språk.		Uttalen og trykkfordelingen er så god at det er lett å forstå hva kandidaten sier. Kandidaten kan fremdeles ha enkelte systematiske uttalefeil og noe påvirkning fra andre språk, men det fører ikke til misforståelser.	
Ordforråd		Har et ganske bredt ordforråd. Mestrer godt et enkelt repertoar av ord og uttrykksmåter knyttet til kjente emner. Kan gjøre ordvalg som fører til misforståelser, særlig når emnet er ukjent eller abstrakt.		Mestrer godt et bredt ordforråd. Kan variere formuleringene, og velger i all hovedsak ord som passer i sammenhengen. Feil forekommer uten at det fører til misforståelser.	
Grammatikk		Har et ganske godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Viser noen eksempler på komplekse setninger. Gjør en del feil, og kan også gjøre noen feil som fører til misforståelser, særlig i komplekse strukturer.		Har et godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Viser variasjon i setningsstruktur, og bruker komplekse setninger på en stort sett vellykket måte, ut fra hva man kan forvente i muntlig språkbruk. Feil forekommer uten at det fører til misforståelser.	
		Totalt 7 kryss		Totalt 7 kryss	

For å plasseres på et nivå må kandidaten være på det nivået på alle kriteriene.

Sted og dato

Eksaminator

Sensor

Resultat:

Delprøve i muntlig kommunikasjon A1–A2, A2–B1 og B1–B2

Forklaring til kriteriene (revidert versjon 2023)

Vurderingsskjemaene til norskprøven må være forholdsvis knappe for at de skal være brukervennlige. Ulempen er at knappe beskrivelser gir rom for ulike tolkninger. Begreper som formidling, flyt, grammatikk og så videre kan defineres på ulike måter. For at sensorene skal gi en så lik og rettferdig vurdering som mulig, er det viktig at de legger det samme i innholdet i kriteriene. Prøveutviklerne i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har derfor utarbeidet denne forklaringen til kriteriene, for å utdype hvordan man skal forstå kriteriene, og hvordan man skal bruke skjemaet.

Norskprøven måler på nivåene A1, A2, B1 og B2. For å få en god forståelse av hva som kjennetegner nivåene, er det viktig å sette seg inn i hvordan disse er beskrevet i [Det felles europeiske rammeverket for språk](#) (Rammeverket) og [Læreplan i norsk for voksne innvandrere](#). Et rammeverksnivå er ikke et punkt, men et område på en skala. Vurderingsskjemaene til norskprøven inneholder beskrivelser av minimumskrav for et nivå – det vil si at kandidater kan oppfylle kravet til et nivå med god margin uten å kunne plasseres på nivået over. Det innebærer at det vil kunne være forskjeller mellom to kandidater som begge blir plassert for eksempel på nivå A2: Én kan være så vidt på nivået, mens en annen er helt i øvre sjikt. Det vil også være tilfeller der en kandidat er på B1 i alle kriterier bortsett fra ett, og derfor blir plassert på A2.

Vurdering av muntlig språk

Norskprøven skal måle kandidatenes kommunikative kompetanse. Det vil si at vi først og fremst er interessert i om kandidatene klarer å uttrykke det de skal på de ulike oppgavene, og ikke om alt de sier er korrekt. Dette er særlig viktig når man skal vurdere kandidatenes ferdigheter i muntlig norsk, ettersom muntlig språkbruk ikke er normert på samme måten som skriftlig. Det er altså ikke et mål at kandidatene skal snakke *korrekt* i betydningen *boklig*, men at den muntlige språkbruken deres skal fungere som nettopp muntlig språkbruk.

Hensynet til forskjellen på muntlig og skriftlig språk gjør seg gjeldende både i vurderingen av formidlingen i kandidatenes prestasjon og i vurderingen av det språklige. Når

det gjelder formidling, vil det i mange tilfeller være naturlig at man glir litt inn og ut av ulike tematikker, og kanskje ender man opp litt på siden av det som var problemstillingen i utgangspunktet. Man skal med andre ord ikke slå hardt ned på det dersom kandidaten svarer litt på siden av oppgaven. Det viktigste er at kandidaten får brukt språkfunksjonene oppgaven spør etter. Når det er sagt, har eksaminator en viktig rolle i å stille oppfølgingsspørsmål dersom kandidaten svarer helt på siden av oppgaven, og dersom svaret bærer preg av å kunne være innlært på forhånd.

Vi kommer tilbake til hva som kjennetegner de ulike aspektene ved muntlige språkferdigheter i forklaringen av hvert enkelt språklig kriterium, men generelt kan vi si at muntlig språk, selv hos språkbrukere som mestrer et språk svært godt, ikke er like komplekst som skriftlig språk. Setningene er gjerne kortere, og språket vil være preget av omstart, omformuleringer og retningsbytter. I farten kan de fleste gjøre grammatiske feil eller ordfeil, og det er viktig at man som sensor er bevisst på skillet mellom muntlig og skriftlig språk, og om at man ikke kan forvente at kandidatene snakker mer korrekt og boklig enn det som er vanlig blant alle andre som snakker norsk.

I Norge har vi generelt sett stor aksept for variasjoner i muntlig språkbruk både når det gjelder uttale, ordvalg og til dels også grammatikk. Denne aksepten må man ta med seg når man skal vurdere innlærerspråk. Forståelighet skal veie tyngst, og man må huske at kandidater kan ha blitt påvirket av ulike talemålsvarianter i tillegg til de andre språkene de mestrer eller kjenner til. Et annet særtrekk ved vurdering av muntlig språk er at man som sensor får tilgang til mye mer informasjon om kandidaten enn en sensor som skal vurdere et skriftlig arbeid. Måten man fremstår på og snakker på kan ha mye å si for hvordan det man sier blir oppfattet. Som sensor er det viktig at man så langt det er mulig konsentrerer seg om de faktiske språklige ferdighetene til kandidaten. Både personlighet, kulturelle forskjeller og andre faktorer kan ha noe å si for eksempel for i hvilken grad man nøler når man snakker og hvor mye initiativ man tar selv. Vi skal ikke vurdere kandidatenes personlighet og kulturelle bakgrunn, og derfor må vi ha høy toleranse for ulike måter å snakke og å løse oppgavene på.

Innslag av andre språk

Dersom kandidatene har mangler i språket, vil de i noen tilfeller benytte seg av strategier som f.eks. å bruke ord fra andre språk. I undervisningssituasjoner og i dagliglivet ellers har slike strategier en viktig funksjon, og de har derfor en sentral plass i læreplanen fra 2021. Men i prøvesituasjonen risikerer kandidatene å bli trukket for innslag av andre språk. Delprøven i muntlig kommunikasjon skal teste ferdigheter i muntlig *norsk*, og dersom det er innslag av andre språk, må man som sensor foreta en helhetsvurdering av den språklige produksjonen til kandidaten, og vurdere hvor mye innslagene av andre språk påvirker forståeligheten. På de lavere nivåene vil man være mer romslig med hva som blir godtatt, men også her må man huske at det er norsk muntlig språk som blir testet, og man må legge til grunn at en tenkt samtalepartner ikke skal måtte ha kjennskap til et annet språk enn norsk for å kunne forstå det som blir sagt.

Det er kanskje særlig uttale og ordforråd som kan bære preg av innslag fra andre språk, selv om grammatikken også kan bli påvirket. I noen tilfeller kan det riktignok være hensiktsmessig å ty til ord som ligner på norske ord, og som dermed vil være forståelige for en person som bare forstår norsk. Det engelske ordet «traffic» vil for eksempel trolig være forståelig for alle med et visst språknivå på norsk. I slike tilfeller er det bare vurderingen av uttalekriteriet som eventuelt kan bli noe påvirket. Men kandidatene bør være særlig forsiktige med å bruke ord som *ikke* ligner på norske ord. Dersom kandidaten for eksempel velger å bruke et ord som «chair», som ikke ligner på det norske ordet for «stol», vil vi se dette som en ordfeil på linje med andre feil. Dette gjelder ikke lånord som er i allmenn bruk på norsk, som f.eks. «smoothie». I noen sammenhenger er det selvsagt naturlig at det forekommer referanser til utenlandske ord som ikke ligner på norske ord, f.eks. når kandidatene forteller om sin egen kultur, men disse bør brukes på en slik måte at det ikke går ut over forståeligheten i svaret til kandidaten.

Forståelighet er det overordnede hensynet når man skal vurdere kandidatsvar med innslag av andre språk. Når det gjelder uttale, finnes det ingen standard i norsk, og det er stor aksept for variasjon både i uttale av lyder og i trykkplassering. Denne aksepten skal også gjelde for uttale preget av andre språk, så lenge forståeligheten er god nok til å tilfredsstillende kravene på det aktuelle språknivået.

Noen kandidater kan ha innslag av dansk og svensk, som er språk de fleste eksaminatorer og sensorer vil forstå. I disse tilfellene vil noen ord være svært like former av norske ord man kan finne både i dialekter og i skriftspråkene, som for eksempel «vatten» og «börja». Dette er langt mindre problematisk enn ord som krever kjennskap til svensk/dansk, som «fåtölj» og «halvfems», for å være forståelige. Den siste typen ord bør det ikke være særlig mange av på noe nivå, men det vil selvsagt regnes som mer alvorlig på de høye nivåene. Også på de høye nivåene kan man, dersom vokabularet ellers er tilfredsstillende, godta små innslag som ikke i for stor grad går ut over forståeligheten.

Formidling

Med *formidling* mener vi hvordan kandidaten løser oppgavene og hvor forståelige og hensiktsmessige kandidatsvarene er i den gitte sammenhengen. Norskprøven skal bare teste norskferdighetene til kandidatene, og derfor vurderer vi ikke meninger eller kunnskap i det kandidatene sier. Det vi vil måle med disse kriteriene, er i hvilken grad kandidaten mestrer de språklige funksjonene som trengs for å gjøre det oppgaven krever. Disse kriteriene sikrer noe av det som er sentralt i kommunikativ språktesting, nemlig at man ser på funksjonaliteten i språket: om språket er tilstrekkelig til å formidle et relevant innhold på en forståelig måte.

Under formidling blir hver oppgave vurdert for seg, både fordi de ulike oppgavene er laget for å måle språk på ulike nivåer, og fordi de måler ulike språkfunksjoner. Kandidatene må oppfylle kravene i alle formidlingskriteriene og i alle de språklige kriteriene for å kunne plasseres på et nivå samlet, med unntak av A1-nivået, der det er åpning for at kandidater som ikke oppfyller kravene i *ett* av formidlingskriteriene likevel kan få A1.

Det finnes et eget formidlingskriterium for hvert nivå på hver oppgave. Unntaket er nivå A2 på oppgave A i A1-A2-prøven (presentasjonsoppgaven) - her er det ikke beskrevet et eget kriterium. Grunnen til dette er at denne oppgaven i liten grad egner seg til å skille mellom formidling på A1- og A2-nivå. Oppgaveformuleringen er den samme fra prøve til prøve og den er offentliggjort på HK-dir sine nettsider, som en del av eksempeloppgavene på A1-A2. Dessuten er det å presentere seg noe de fleste kandidatene på A1-A2-prøven har øvd mye på. Dermed er det grunn til å tro at de er spesielt godt forberedt på denne oppgaven. Vi legger derfor til grunn at det som blir målt i denne oppgaven i mange tilfeller er innlært, noe som er relevant å måle på A1-nivået, men i mindre grad på A2-nivået. Vi vil presisere at A1-kravet må være oppfylt på denne oppgaven for at kandidaten skal kunne plasseres på A2 samlet. Språket som blir produsert på oppgaven skal tas med i vurderingsgrunnlaget for de språklige kriteriene uansett hvilket nivå prestasjonen blir vurdert til, og kan dermed være med på å trekke opp eller ned. Dette kan få betydning for resultatet i tilfeller der en kandidat ligger nær grensen mellom A1 og A2.

Hvilke språkfunksjoner blir testet i prøven?

De ulike oppgavene er laget for at kandidatene skal få vist ulike språkfunksjoner, og jo høyere nivå, jo mer krevende språkfunksjoner er det snakk om. I kolonnen lengst til venstre i vurderingsskjemaet står det hvilken språkfunksjon de ulike oppgavene er ment å teste. På A1-A2-prøven skal kandidatene fortelle, beskrive og utveksle informasjon, mens de på A2-B1 i tillegg skal uttrykke, utveksle og begrunne synspunkter. På B2 skal synspunktene i tillegg underbygges.

Språkfunksjonen «beskrive» er først og fremst relevant på bildeoppgaven på A1-A2-prøven, selv om beskrivelser kan dukke opp i svar på de aller fleste av oppgavene på alle prøvenivåene. For å oppnå A1 på formidlingskriteriet for bildeoppgaven er det tilstrekkelig å bruke enkeltord eller ufullstendige setninger, og for å gjøre dette tydelig, har vi valgt å ikke bruke ordet «beskrive» i formuleringen i kriteriet. På A2-nivå forventer vi at kandidaten skal kunne beskrive bildet på en slik måte at en person som ikke har sett bildet, får en viss forståelse av hva som foregår i bildet. Dette forutsetter at kandidatene svarer med noe mer enn enkeltord. Det vil også ofte være ord og uttryksmåter som viser at kandidaten refererer til et bilde, for eksempel «På bildet ser jeg en mann.», «Til høyre ser jeg en bil.» osv., men dette er ikke et krav for å oppnå A2.

I bildeoppgaven måler vi også kandidatenes evne til å videreformidle informasjon, altså en sentral del av *medieringsferdighetene* til kandidaten. For å bli vurdert til A1 er det tilstrekkelig at kandidaten klarer å formidle noen få enkeltelementer i bildet. Dette kan være ved hjelp av enkeltord, eller med enkle, og ofte ufullstendige setninger, som substantivfraser eller verbfraser. Det er først og fremst dette som utgjør forskjellen på et svært enkelt (A1) og et enkelt (A2) svar på oppgaven.

Bildene inneholder alltid noen elementer som er innenfor et A1-vokabular, slik at A1-kandidater skal få vist hva de kan. Ofte inneholder bildene også noen elementer som krever et litt mer utbygd ordforråd, som er tilpasset A2-kandidater. For mange A1-kandidater egner denne oppgavetypen seg likevel spesielt godt, fordi den er konkret og styrt, og stiller dermed mindre krav til selvstendig språkbruk enn de andre oppgavene.

I fortelle/beskrive-oppgaven, som står som oppgave D i A1-A2-prøven og som oppgave A i A2-B1-prøven, tester vi først og fremst «fortelle»-funksjonen, men i mange tilfeller vil også «beskrive»-funksjonen bli aktuell her - på begge prøvenivåene. Som i bildeoppgaven kan formidlingskriteriet for A1 oppfylles på en svært enkel måte, ved hjelp av enkeltord, eller med enkle, og ofte ufullstendige setninger. Altså stiller vi ikke krav om at kandidaten svarer i setninger for å oppnå A1 på *formidlingskriteriet*, men for å få A1 på grammatikkriteriet, må kandidaten vise eksempler på helt enkle setninger i løpet av prøven. (Kravet om setninger på A1 er nærmere beskrevet i forklaringen av grammatikkriteriet.) Som formuleringen «svarer på konkrete spørsmål» viser, forventer vi ikke at A1-kandidater kan snakke lenge om temaet uten oppfølging fra eksaminator.

Opgave C i A2-B1-prøven, som går igjen som oppgave A i B1-B2-prøven, er laget for å måle på B1-nivå, og skal teste kandidatenes evne til å uttrykke og begrunne synspunkter. Språkfunksjonen «begrunne» krever et mer utbygd språk enn å fortelle, både grammatisk og med tanke på ordforråd. For å bli vurdert til B1 i formidling på denne oppgaven må kandidaten gi noen grunner for et synspunkt knyttet til det oppgaven

spør om, på en forståelig måte. Som nevnt under punktet «Vurdering av muntlig språk», godtar vi at kandidatene kommer inn på andre tema enn det det blir spurt om, men for at man ikke skal kunne pugge et svar om hva som helst, bør eksaminator stille oppfølgings-spørsmål dersom kandidaten svarer helt på siden av temaet. Ettersom det å begrunne ikke er en del av det man skal kunne på A2, er det tilstrekkelig å uttrykke synspunkter på en helt enkel måte for å kunne bli vurdert til A2. Dersom en A1-kandidat er meldt opp til A2-B1-prøven, vil oppgave 3 ofte være svært vanskelig for kandidaten, og det er ikke beskrevet et eget formidlingskriterium for A1 på denne oppgaven. A1-kandidater vil ikke nødvendigvis klare å uttrykke synspunkter i svaret sitt, men ettersom oppgaven er laget for å måle språk på et mye høyere nivå, er det tilstrekkelig at kandidaten prøver å svare på oppgaven ut fra sine forutsetninger, for å kunne vurderes til A1 i formidling her.

Noe av det som kjennetegner B2-nivået, er at kandidatene skal kunne både begrunne og underbygge synspunkter, og disse funksjonene blir målt i C-oppgaven i B1-B2-prøven. Det er en del likhetstrekk mellom det å begrunne og det å underbygge, men i denne sammenhengen ser vi begrunnelser som enkle, konkrete og gjerne preget av personlige og potensielt usaklige preferanser. Når man skal underbygge, forventer vi at man i større grad skal kunne generalisere og reflektere rundt mer abstrakte temaer som ikke nødvendigvis er direkte relevante for kandidaten selv. Selv om oppgaven legger opp til at kandidaten skal ta utgangspunkt i personlige synspunkter, stiller man altså noe høyere krav til kandidatens evne til å være saklig og generalisere for at det skal kunne regnes som underbygging.

Vi har valgt å unngå begrepet «argumentasjon» i B2-kriteriet for C-oppgaven i B1-B2-prøven, selv om dette er et ord som ofte blir brukt når man snakker om kjennetegn ved B2-nivået, og selv om oppgaven legger opp til det man godt kan kalle argumentasjon. Dette valget henger først og fremst sammen med et ønske om å synliggjøre forskjellene mellom muntlig og skriftlig argumentasjon. Det er viktig å være bevisst på at muntlig argumentasjon vil være mer springende enn det man kan forvente i skrift, særlig i prøve-sammenhengen der kandidaten bare får et par minutter til å tenke seg om og planlegge hva hen skal si. Det som skiller en B2-prestasjon fra en B1-prestasjon er dermed først og fremst at kandidaten evner å løfte argumentasjonen fra de enkle og ofte personlige begrunnelsene man forventer på B1 og å utdype og underbygge synspunktene sine. Det er heller ikke ønskelig at kandidat eller sensor fokuserer for mye på definisjonen av funksjonene (begrunne/underbygge/argumentere) eller at kandidaten henger seg så mye opp i den formelle oppbygningen av innleggene at det ødelegger for den spontane språkbruken.

På alle prøvenivåene er det en samtaleoppgave der kandidatene skal snakke sammen. Her vil det variere akkurat hvilke språkfunksjoner kandidatene bruker, men tanken er

at de skal få mulighet til å utveksle enten informasjon eller synspunkter (avhengig av prøvenivå). Her måler man altså språklig samhandling, og det vil være aktuelt blant annet å respondere på det medkandidaten sier, be om oppklaring, stille og svare på spørsmål, uttrykke enighet/uenighet osv. Under punktet «Parsamtale» kommer vi tilbake til samtaleoppgavene og hvordan de skiller seg fra de individuelle oppgavene. Vi vil likevel understreke her også at det er mange måter å løse en samtaleoppgave på, og at det ikke er noe absolutt krav at kandidatene skal stille hverandre spørsmål.

Vanskegrad

Prøvene er bygd opp slik at de oppgavene som er ment å måle på det laveste av de to nivåene i en prøve, kommer først, og så øker vanskegraden utover i prøven. Den siste av oppgavene i hver prøve måler altså på det høyeste nivået, og går også igjen som første oppgave på prøvenivået over. Ettersom vanskegraden er ulik, er også kravene vi stiller til kandidatene ulike på de ulike oppgavene. Ser man for eksempel på B1-kriteriene på A2-B1-prøven, skal kandidaten svare på oppgaven «på en lett forståelig måte» på oppgave A, mens kravet er at hen skal svare «på en forståelig måte» på oppgave C. Oppgave A i denne prøven er laget for å måle på A2-nivå, og bør dermed være grei å svare på for kandidater som er på B1. Det gjør at man kan stille noe høyere krav til forståeligheten. Det er likevel viktig å merke seg at oppgaveformuleringen ofte ikke vil invitere til særlig avansert språkbruk, og det er greit om også B1-kandidater svarer relativt enkelt på denne A-oppgaven, så lenge de oppfyller kravet om at det skal være lett forståelig. Lignende forskjeller i krav til forståelighet etter vanskegrad på oppgavene går igjen på alle nivåene.

Individuelle oppgaver

I de individuelle oppgavene skal hver kandidat snakke alene. Likevel vil det ofte være nødvendig at eksaminator stiller oppfølgingsspørsmål underveis. Dette gjelder særlig på de lave nivåene (A1 og A2), der mange av kandidatene ikke har nok språk til å si så mye om et emne, men selv på de høye nivåene kan kandidatene ha behov for og nytte av oppfølgingsspørsmål for å få vist nok av språkferdighetene sine. Oppgave C i B1-B2-prøven (begrunne/underbygge synspunkt-oppgaven) inneholder obligatoriske oppfølgings-spørsmål for å sikre at kandidatene blir utfordret nok til at de kan få vist B2-ferdigheter.

I formidlingskriteriene for oppgavene som måler på B1- og B2-nivå, er det et krav at kandidaten skal snakke selvstendig eller stort sett selvstendig avhengig av hvilken oppgave og hvilket nivå det er snakk om. Med dette mener vi at det er forventet at kandidatene på disse nivåene skal ha de språklige ressursene til å holde på ordet over noe mer tid, og at de ikke på samme måte som kandidater på de lave nivåene har behov for støtte fra eksaminator for å få sagt noe særlig i det hele tatt. Det betyr likevel ikke at man må klare seg uten oppfølgingsspørsmål for å kunne få B1 eller B2, og som nevnt

skal alle kandidater som får C-oppgaven fra B1-B2-prøven svare på to oppfølgings-spørsmål.

Parsamtale

Det er ikke alle sider ved muntlig språkbruk man får målt i en individuell oppgave eller i samtale med eksaminator. De ulike rollene til kandidat og eksaminator og selve prøvesituasjonen gjør slike samtaler svært asymmetriske. Kandidatene er mer likestilte, og gjennom parsamtale mellom dem skal kandidatene få mulighet til å stille hverandre spørsmål, respondere på en passende måte, uttrykke uenighet, be om oppklaringer og så videre.

Parsamtalen er med også av hensyn til tilbakevirkningseffekten (*washback*) på undervisning og læring. Vi mener det er viktig at kursdeltakerne oppfatter det som relevant å øve på å snakke norsk med andre kursdeltakere.

Samtaleoppgaven fører likevel med seg noen utfordringer. Noen kandidater kan dominere i samtalen, slik at medkandidaten ikke får vist så mye språk, kandidatene kan være på ulike ferdighetsnivåer eller de kan ha ulike personlighetstyper. Det at man som kandidat i en prøvesituasjon må snakke med noen man ikke nødvendigvis kjenner og ikke er sikker på at man kommer til å forstå, kan også være stressende.

I skjemaet står det i beskrivelsen av A1-nivået: «Tar del i en samtale på en svært enkel måte, ofte ved å stille og svare på konkrete spørsmål.» Sensorene må være oppmerksomme på at det altså ikke er et absolutt krav at kandidatene stiller hverandre spørsmål. Noen ganger skjer utvekslingen av informasjon ved at kandidatene veksler på å ta ordet uten at de stiller hverandre konkrete spørsmål. Andre ganger tar en av kandidatene på seg rollen med å stille den andre spørsmål, og den andre svarer. Det er vanskelig å styre hvordan samtalen mellom to kandidater utvikler seg, og her kan både kulturforskjeller og personlighetsforskjeller spille inn, i tillegg til forskjeller i språknivå. Som sensor er det viktig at man gir rom for mange ulike måter å føre en samtale på. Selv om det kan være med på trekke opp at en kandidat er en aktiv samtalepartner som stiller spørsmål og følger opp det medkandidaten sier, skal det ikke trekke for mye ned om en kandidat er noe mer passiv, så lenge hen produserer språk.

Selv om det i utgangspunktet er kandidatene som skal snakke sammen, har eksaminator også en viktig rolle som tilrettelegger for en god samtale, særlig på de lave nivåene. Kandidater på disse nivåene har gjerne ikke ordforråd til å snakke lenge om et tema, og da kan eksaminator for eksempel foreslå en ny vinkling på temaet for dem, eller stille spørsmål til en av eller til begge kandidatene for å hjelpe til med å holde samtalen gående. Dette skal heller ikke trekke ned vurderingen av kandidatens språknivå.

SPRÅK**Flyt**

A1	A2	B1	B2
Ingen krav til flyt på A1-nivået	Produserer noe sammenhengende tale, men tar mange pauser for å lete etter ord og formuleringer.	Snakker rimelig sammenhengende. Klarer å holde talen i gang til tross for nøling og merkbar leting etter ord og korrekte former.	Snakker sammenhengende. Nøling kan forekomme når kandidaten leter etter ord og formuleringer, men pausene er ikke forstyrrende.

Med flyt mener vi i hvilken grad kandidaten produserer sammenhengende tale både i de individuelle oppgavene og i samtalen. Det er flere momenter som skaper eller hindrer flyt: Er taletempoet naturlig eller nedsatt? Er det mange pauser? Er pausene lange, og er de plassert på steder vi ikke naturlig ville hatt en pause? Er pausene stille eller fylt av pausefyllere som signaliserer at man ikke har gitt fra seg ordet ennå («æh», «hm», «hva var det jeg skulle si?»)?

Flyt er et tegn på at språket er automatisert. Dersom både grammatikk og vokabular er automatisert, slipper kandidaten å bruke mye kapasitet på å planlegge dette og kan konsentrere seg om innholdet i ytringene mer enn om formen. Det er likevel viktig å merke seg at manglende flyt ikke trenger å være et tegn på at språket ikke er automatisert. Det kan være vanskelig å si sikkert om pauser og nøling kommer av manglende automatisering av språkferdigheter, eller om det kommer av planlegging av innholdet. Det er både personlighetsforskjeller og forskjeller mellom språksamfunn når det gjelder taletempo, toleranse for pauser og bruk av pausefyllere. For å unngå at slike faktorer skal få store konsekvenser for resultatene på prøven, bør man som sensor ikke slå for hardt ned på tempo, pauser og lignende, men la tvilen komme kandidaten til gode der man er usikker.

I tillegg er feilstart og omformuleringer et særtrekk ved muntlig språk generelt - uavhengig av hvilket nivå språkbrukeren er på. Som sensor må man derfor være bevisst på at det å snakke sammenhengende (i større eller mindre grad, alt etter nivå) ikke betyr at man snakker uten pauser, feilstart og omformuleringer, og på at det kan være store forskjeller mellom kandidater som er på samme nivå. Graden av flyt vil i mange tilfeller henge sammen med graden av kompleksitet i språket. Noen kandidater velger å holde seg til enkle strukturer for å være på den sikre siden, og kan dermed vise ganske god flyt fordi det i stor grad er snakk om automatisert språk. Andre kandidater tar større sjanser og prøver seg på både ordforråd og grammatiske strukturer som er mindre vanlige og mer kompliserte. Dette vil ofte gi seg utslag i noe dårligere flyt, men så lenge det kan regnes som innenfor formuleringene i kriteriet, skal ikke kandidatene straffes for det.

På A1-nivå er det ikke noe krav om flyt i den språklige produksjonen. På dette nivået ser

vi derfor bort fra kriteriet flyt når vi vurderer. Dette går frem av vurderingsskjemaet ved at det ikke skal krysses av for dette kriteriet.

På A2 skal det være en viss flyt i deler av det kandidaten sier. Med det mener vi at kandidaten skal ha automatisert de enkleste strukturene godt nok til at hen ikke trenger å stoppe opp ved hvert ord. Det er viktig å være bevisst på at Rammeverket bare beskriver korte utvekslinger og ytringer på A2, så man skal ikke forvente at kandidaten opprettholder flyten over flere setninger. Det er rom for mange pauser, og Rammeverksskalaen slår også fast at feilstart, omformuleringer og nøling vil være svært merkbare.

På B1 begynner vi å forvente noe mer av flyten i det kandidaten sier. Det betyr ikke at det ikke vil være nøling - rammeverksbeskrivelsen inneholder formuleringen «alle merker at man stopper opp for å planlegge neste steg eller rette opp feil». Her er det åpning for at pauser og nøling kan være forstyrrende, og innimellom kan det også stoppe opp, men jevnt over skal ikke flyten bryte helt sammen på B1. Et ord som ofte blir brukt i forbindelse med B1-nivået er *selvstendig*. Kandidaten skal altså klare å holde talen i gang, uten at vi skal forvente at alt flyter uten problemer.

På B2 skal pausene kandidaten tar, ikke være forstyrrende. Kandidaten skal snakke sammenhengende, og kommunikasjonen skal, ifølge rammeverksbeskrivelsene, ikke være anstrengende for noen av samtalepartene. Samtidig er det, som i all muntlig språkbruk, rom for pauser og nøling både fordi man leter etter ord og formuleringer, og fordi man trenger å planlegge hva man skal si. Dette vil særlig gjøre seg gjeldende på oppgave C i B1-B2 prøven, der kandidatene skal argumentere for eller mot en påstand, og dermed gjerne trenger å tenke seg om underveis. Det er også viktig å se på kandidatens prestasjon som helhet når man skal vurdere flyten. En kandidat som jevnt over snakker med god flyt, kan vurderes til B2 selv om en helt kort sekvens av svaret skulle være vanskelig for sensor å følge på grunn av dårlig flyt. Hva som blir riktig vurdering i et slikt tilfelle, vil også avhenge av hvor komplekst kandidaten uttrykker seg. Vi vil også igjen minne om at både personlighet og kulturforskjeller kan spille en rolle for flyten, og at dette er faktorer som i minst mulig grad skal spille inn på resultatet kandidatene får på prøven.

Uttale

A1	A2	B1	B2
Uttalen er stort sett forståelig for en samtalepartner som er vant til å snakke med personer med samme språkbakgrunn som kandidaten, og som er villig til å anstrenge seg for å forstå.	Uttalen er stort sett forståelig for en velvillig samtalepartner, til tross for sterk påvirkning fra andre språk.	Uttalen er i all hovedsak forståelig. Kandidaten kan likevel ha systematiske uttalefeil, og trykkfordelingen kan være sterkt påvirket av andre språk.	Uttalen og trykkfordelingen er så god at det er lett å forstå hva kandidaten sier. Kandidaten kan fremdeles ha enkelte systematiske uttalefeil og noe påvirkning fra andre språk, men det fører ikke til misforståelser.

Når vi vurderer uttale, er det viktig å understreke at det overordnede må være om den er forståelig. Vi forventer at kandidatene kan ha en uttale som er preget av andre språk de kjenner til. Vi mener også at så lenge talen er forståelig, bør vi være like tolerante overfor aksentpreget norsk som vi er når det gjelder dialektvariasjon. Et stort spørsmål knyttet til hvor forståelig uttalen til en kandidat er, handler om hvem det skal være forståelig for. Sensorer på delprøven i muntlig kommunikasjon vil være mer vant til uttale preget av ulike språk enn de fleste andre, og er dermed ikke nødvendigvis særlig representative for befolkningen. I den utvidede versjonen av Rammeverket fra 2022 er mye av beskrivelsene i de tre skalaene for fonologisk kontroll, særlig på de lave nivåene, viet nettopp samtalepartneren - altså hvem det er som skal kunne forstå. Dette finner man igjen i beskrivelsene i kriteriene for A1 og A2.

Skalaen for fonologisk kontroll i Rammeverket skiller mellom artikulasjon av lyd og prosodiske trekk, og begge disse kategoriene inngår i det vi mener med *uttale* i kriteriene. Artikulasjon handler om hvordan man uttaler enkeltlyder som for eksempel: b-v (bille-ville) r-l (ris-lis) i-y (sil-syl), u-o (du-do). De prosodiske trekkene som går igjen i nivåbeskrivelsene i Rammeverket er trykk, rytme og intonasjon. Trykk gjør seg gjeldende både på ordnivå (*dyrehage*, og *dyrehage*) og på setningsnivå, og trykk på setningsnivå overlapper i stor grad med det man kaller rytme. Intonasjon gjør seg gjeldende både på ordnivå (tonem) og setningsnivå, men det er først og fremst intonasjon på setningsnivå som påvirker hvor forståelig uttalen er. I kriteriene er trykkfordeling det eneste prosodiske trekket som er nevnt eksplisitt. Vi har valgt å gjøre det slik fordi vi ser trykk som det mest avgjørende for forståeligheten, men både rytme og intonasjon kan også spille inn, særlig på de høye nivåene. Det er likevel viktig å huske at det er stor variasjon mellom norske dialekter - både når det gjelder artikulasjon, trykkfordeling og intonasjon, og at man skal ha stor aksept for ulike måter å snakke på når man vurderer kandidatene. I hvilken grad uttalen er forståelig er viktigere enn i hvilken grad den ligner på uttalen til en morsmålsbruker.

Vi stiller lave krav til uttale på A1-nivå. Vi forventer at uttalen vil være så påvirket av

andre språk kandidaten snakker at det for folk uten kjennskap til innlærernorsk vil være svært vanskelig å forstå hva kandidaten sier. Tilhøreren eller samtalepartneren som er nevnt i A1-kriteriet er en som er vant til å snakke med personer med samme språkbakgrunn som kandidaten. I praksis mener vi her sensorer og eksaminatorer på Norskprøven, som er lærere i voksenopplæringen. Selv om man kanskje ikke har møtt på kandidater eller deltakere med nøyaktig samme språkbakgrunn, vil man oftest ha vært borti kandidater eller deltakere med en lignende språkbakgrunn, og med lignende påvirkning på uttalen. I tillegg til at tilhøreren skal ha kjennskap til norsk uttale påvirket av kandidatens språkbakgrunn, skal hen også være villig til å anstrenge seg for å forstå, og selv da er uttalen *stort sett* forståelig. Det betyr at man kan vurderes til A1 i uttale selv om uttalen gjør at deler av det kandidaten sier ikke er forståelig selv for sensor og eksaminator. Det meste må likevel være forståelig for en sensor og en eksaminator som legger godviljen til. Mange kandidater vil ha en bedre uttale enn det som er beskrevet på nivå A1, selv om de vurderes til A1 på alle andre kriterier. Da vil det være rett å plassere dem på nivå A2 i uttale.

På nivå A2 skal uttalen stort sett være forståelig for en velvillig samtalepartner. Med det mener vi at en person som ikke er spesielt vant til å snakke med norskinnlærere, men som er innstilt på å prøve å forstå, og som gjør en liten innsats, skal kunne forstå det meste av det kandidaten sier. I praksis vil dette bety at sensorer og eksaminatorer for det meste skal kunne forstå uttalen til kandidaten uten å anstrenge seg noe særlig. Samtidig er det rom for at noen ord eller små partier kan være vanskelige å forstå selv for sensor og eksaminator. Slik A2-nivået er beskrevet i Rammeverket, er det også rom for systematisk feil uttale av fonemer, men disse systematiske feilene skal ikke være så grove at en samtalepartner som anstrenger seg litt, ikke forstår hva som er ment.

På nivå B1 skal uttalen i all hovedsak være forståelig. I kriteriet (og i Rammeverket) er det ikke nevnt eksplisitt for hvem, så her skal i utgangspunktet hvem som helst kunne forstå det aller meste. Det er viktig å skille mellom hva som er forståelig og hva som er «korrekt» (i den grad man kan snakke om korrekt uttale i norsk). Kandidater på B1-nivå

kan ha systematiske uttalefeil, og trykkfordelingen deres (både på ord- og setningsnivå) kan være sterkt påvirket av andre språk. Formuleringen «i all hovedsak forståelig» åpner også for at det enkelte steder kan være vanskelig å forstå, men det vil bare være unntaksvis på dette nivået. «I all hovedsak forståelig» er ment å være et noe høyere krav enn formuleringen i A2-kriteriet der det skal være «stort sett forståelig». I tillegg kommer forbeholdet om hvem det skal være stort sett forståelig for på A2, og samlet sett skiller disse formuleringene mellom de to nivåene.

På B2 skal uttalen være så god at det er lett å forstå det som blir sagt. Som på B1 er den tenkte tilhøreren her en person uten spesiell kjennskap til innlærerspråk. Det er heller ikke på B2 slik at man forventer helt «korrekt» uttale, og kriteriet åpner derfor for enkelte systematiske uttalefeil og noe påvirkning fra andre språk, så lenge det ikke går ut over forståeligheten. En del uttalefeil er svært vanlige selv på høye nivåer, og vil derfor vanligvis ikke føre til misforståelser, for eksempel o for u (som i «do» for «du»).

Ordforråd

A1	A2	B1	B2
Har et svært begrenset ordforråd. Bruker noen ord riktig. Gjør mange feil ordvalg.	Har et tilstrekkelig ordforråd til å uttrykke seg om dagligdagse emner, og bruker en del dagligdagse ord og uttryksmåter riktig. Gjør fremdeles mange feil ordvalg.	Har et ganske bredt ordforråd. Mestrer godt et enkelt repertoar av ord og uttryksmåter knyttet til kjente emner. Kan gjøre ordvalg som fører til misforståelser, særlig når emnet er ukjent eller abstrakt.	Mestrer godt et bredt ordforråd. Kan variere formuleringene, og velger i all hovedsak ord som passer i sammenhengen. Feil forekommer uten at det fører til misforståelser.

Kriteriet «Ordforråd» refererer både til leksikalsk *variasjon* og *presisjon*. Jo flere ord man mestrer, jo mer nyansert, presist og variert kan man uttrykke seg. Å lære et ord er likevel en gradvis prosess, og å kunne et ord innebærer mange delkompetanser. Å tilegne seg forståelsen av alle sidene av et ord (betydning, form og bruk), er noe som skjer litt etter litt: Først får innlæreren en omtrentlig forståelse av hva ordet vanligvis refererer til, og senere kommer kjennskap til eventuelle andre betydninger av ordet, hvilke andre ord ordet ofte blir brukt sammen med, assosiasjoner og så videre. I dette kriteriet ser vi både på hvor *bredt* vokabular kandidatene har og hvor *godt*, i betydningen passende og effektivt, de bruker de språklige ressursene sine. I beskrivelsene i vurderingsskjemaet skiller vi derfor mellom omfang og mestring av ordforrådet, slik Rammeverket også gjør. Generelt for alle nivåene kan vi si at vi forventer bedre mestring av ord fra et grunnleggende, dagligdags og konkret repertoar enn av ord fra et mer utbygd, lavfrekvent og abstrakt repertoar. Kravet til omfang øker naturlig nok etter hvert som man kommer opp på høyere nivåer.

I Rammeverket er ordkunnskapen knyttet til hvilke emner man kan forvente at innlærere kan snakke om på ulike nivåer. På de lave nivåene er det først og fremst det som er nært og kjent man har ordforråd til å snakke om. Etter hvert som man arbeider seg opp mot de høye nivåene, får man et stadig bredere ordforråd og kan snakke om emner man ikke har inngående kjennskap til. Det er likevel viktig å huske på at ordforrådet er enklere, mer generelt og ofte mindre presist i muntlig enn i skriftlig språkbruk, uavhengig av hvilket nivå det er snakk om.

Ordforrådskriteriet dekker både bruk av enkeltord og av sammensetninger av ulike ord. På de høye nivåene, og særlig på B2, forventer vi at kandidatene i noen grad uttrykker seg på en måte som høres naturlig ut i sammenhengen. For eksempel vil man ikke på norsk si «Jeg liker dette mye», selv om det er grammatisk korrekt og fullt forståelig. Men dersom ordene er satt sammen på enda mer uvanlige måter, kan det i noen tilfeller gå ut over forståeligheten, og slike feil kan også være med på å trekke ned på alle nivåer.

Som for andre kriterier vil det også for ordforråd være slik at noen kandidater holder seg til velkjente ord som man kan regne som enkle for nivået de er på, og dermed bruker de fleste eller kanskje til og med alle riktig. Andre kandidater prøver seg gjerne på litt vanskeligere ord og vendinger, og viser dermed større bredde selv om mestringen ikke blir like god. Formuleringene i nivåbeskrivelsene må derfor være litt runde, slik at man kan ta hensyn til disse ulike tilnærmingene.

På A1 forventer vi et svært begrenset ordforråd og mange feil ordvalg - altså nokså lav grad av mestring, men for at kandidaten skal få kommunisert noe, må noen ord likevel brukes riktig. Med det mener vi her at ordene er brukt på en forståelig måte, som gir mening i sammenhengen de er brukt i. Det vil ofte være snakk om ord knyttet til det nære, personlige og konkrete. A1-kandidater bruker for eksempel gjerne fargeadjektiver for å beskrive bildet i oppgave B, og når de bruker kvantorer, vil det ofte være tall.

På A2 har kandidatene nok bredde i ordforrådet til å uttrykke seg om dagligdagse

emner, det vil si konkret tematikk som så å si alle voksne kommer borti i hverdagen, og som man derfor kan regne med at er kjent for alle. De bruker en del av disse ordene riktig. Ordforrådet på A2 vil også inneholde mange konkrete ord, men ser man for eksempel på adjektiver og kvantorer A2-kandidater bruker, er de ofte noe mer abstrakte enn de mest typiske på A1 - for eksempel adjektiver som «frisk» og mengdeord som «mange» og «noen». Dersom kandidatene legger seg på en veldig trygg linje med tanke på ordvalg og antall ord, og unngår å prøve seg på ord de er usikre på, kan man forvente at de fleste ordene er brukt riktig, men i motsatt fall kan de gjøre mange feil ordvalg. Det sistnevnte forekommer gjerne når de svarer på oppgaver som først og fremst er laget for å måle språk over A2-nivå, som f.eks. «uttrykke/begrunne synspunkt»-oppgaven (oppgave C på A2-B1-prøven). Disse oppgavene vil mange A2-kandidater velge å løse ved å prøve seg på et noe mer abstrakt og utbygd ordforråd enn det som er minimumskravet på dette nivået. (Dette er det også tatt høyde for i formidlingskriteriet, ved at vi forventer lavere grad av forståelighet i svarene på de vanskeligste oppgavene.)

På B1 forventer vi at kandidatene kan snakke om emner som ligger litt utenfor det konkrete, velkjente og dagligdage. Det dreier seg likevel om ganske generelle temaer som de fleste har vært borti. Omfanget av vokabularet er en del større enn på de lavere nivåene, og her kommer det derfor inn en tydeligere differensiering av mestringen etter hvilken del av ordforrådet det er snakk om. En B1-kandidat skal mestre godt det enkle

repertoaret som er knyttet til kjente emner - altså i praksis ofte det repertoaret man forventer av en A2-kandidat. For det noe mer abstrakte og mindre velkjente repertoaret som også skal være en del av B1-ordforrådet, forventer vi flere og mer alvorlige feil. Det vil altså trekke mer ned om en kandidat bruker ord fra et A2-repertoar feil på B1 enn om hen bruker ord fra et mer avansert repertoar feil. Et viktig skille mellom B1 og B2, som går igjen i flere av de språklige kriteriene, er at man på B1 kan gjøre feil som fører til misforståelser. Dette gjelder også ordforråd. Det skal likevel jevnt over være forståelig når en B1-kandidat snakker.

På B2 har kandidatene tilegnet seg et bredt ordforråd som de kan bruke på en ganske variert og presis måte, også når de snakker om abstrakte og ukjente emner. De velger i all hovedsak ord som passer i sammenhengen. Fremdeles kan feil forekomme, men dette skal i utgangspunktet ikke føre til misforståelser. Unntaksvis vil sensor likevel kunne se gjennom fingrene med ett og annet feil ordvalg som fører til misforståelse, dersom den språklige produksjonen ut fra en helhetsvurdering er overbevisende nok. Man må ikke glemme at det her er snakk om muntlig språk, og at omformuleringer og rettelser av det man har sagt, er å forvente. Dersom en kandidat sier feil, men så retter seg selv så det blir riktig, skal man legge større vekt på at det ble riktig enn på at det var feil i utgangspunktet.

Grammatikk

A1	A2	B1	B2
Viser noen eksempler på riktig bruk av noen få grunnleggende grammatiske strukturer.	Viser en del eksempler på riktig bruk av grunnleggende grammatiske strukturer. Gjør mange feil, også helt elementære.	Har et ganske godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Viser noen eksempler på komplekse setninger. Gjør en del feil, og kan også gjøre noen feil som fører til misforståelser, særlig i komplekse strukturer.	Har et godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Viser variasjon i setningsstruktur, og bruker komplekse setninger på en stort sett vellykket måte, ut fra hva man kan forvente i muntlig språkbruk. Feil forekommer uten at det fører til misforståelser.

Grammatikk er kanskje det språktrekket som oftest blir knyttet til *korrekthet*. Grammatiske avvik, både i bøyningsmønster og leddstilling, er forholdsvis lette å slå ned på. Det er viktig å minne om at en god grammatikk er mer enn en grammatikk uten feil. *Kompleksitet* og *variasjon* er like viktig som korrekthet. På alle de språklige nivåene vil man finne kandidater som ikke tar sjansen på å bruke strukturer og uttrykksmåter de ikke mestrer, og kandidater som er dristige og prøver seg på formuleringer de ikke helt har kontroll på. Det er lettere å uttrykke seg feilfritt dersom man unngår strukturer og setningsmønstre man bare delvis mestrer.

Kompleksiteten kan vi se både på frasenivå og setningsnivå. Verb-, adjektiv- og substantivfraser kan bygges ut, for eksempel: «huset» eller «det gamle huset vi nettopp har kjøpt helt i enden av blindveien». Det er viktig å understreke at kandidatene ikke må straffes for at de tør å bruke et språk de ikke helt mestrer, men premieres for at de prøver på mer komplekse strukturer.

Vi vil også understreke at både korrekthet og kompleksitet ser annerledes ut i muntlig språk enn i skrift. Jevnt over vil språket være enklere muntlig enn det er skriftlig, og

setningsstrukturer og samsvar vil bli påvirket av omstart og retningsskifter underveis i setninger. Dette er å regne som en del av muntlig språkbruk, og skal ikke slå ut negativt for kandidatene.

Når det gjelder ordnivået, vil vi regne som grunnleggende strukturer at:

- substantiv og adjektiv blir bøyd i kjønn, tall og bestemthet
- verb blir bøyd i tempus
- pronomen blir bøyd i kjønn og tal

På frase- og setningsnivå regner vi det som grunnleggende strukturer at:

- setninger må ha et subjekt (Jeg leser ei bok. Det regner.)
- setninger må ha et finitt verb (Jeg leser ei bok. Jeg har lest ei bok. Jeg skal lese ei bok.)
- negasjonen skal plasseres etter finitt verb (Jeg leser ikke ei bok. Jeg har ikke lest ei bok.)
- spørsmål har inversjon mellom subjekt og verbal (Leser du ei bok? Hva leser du nå?)

På A1 forventer vi svært begrenset kjennskap til grammatikk. Kandidaten bruker bare noen få, svært enkle strukturer, ofte innøvde setninger og fraser som «Jeg heter...», «Jeg bor...», «fint vær» osv.). Men kandidatene må likevel vise noe svært enkel selvstendig språkbruk for å kunne plasseres på A1. Dette innebærer at de må vise *noen få* eksempler på riktig bruk av grunnleggende grammatiske strukturer, inkludert noen eksempler på svært enkle setninger som de (sannsynligvis) har konstruert selv (f.eks. «Jeg har en katt.»). Siden presentasjonsoppgaven er kjent og dermed ofte vil inneholde innlærte setninger, må kandidatene også vise eksempler på riktig bruk av setningsmønstre i minst én av de andre oppgavene for å få A1. For å kunne vurderes som «riktige» må setningene inneholde både subjekt og verbal i riktig rekkefølge. Det er likevel viktig å understreke at vi ikke forventer at alt i en setning skal være riktig. Dersom subjekt og verbal er med og står i riktig rekkefølge, regner vi det som ett eksempel på riktig bruk av en grunnleggende struktur. Dersom et substantiv i setningen er bøyd riktig, er det et annet eksempel osv.

På A2 forventer vi at kandidaten viser en del eksempler på riktig bruk av grunnleggende grammatiske strukturer, men det vil fremdeles være mange feil, også elementære. Vi forventer at kandidater på A2-nivå uttrykker seg enkelt, men at de har en del eksempler på f.eks. riktig bøyning av verb og substantiv og riktig oppbygning av enkle setninger. A2-nivået er kjennetegnet av spesielt stor grad av variasjon mellom kandidater når det gjelder kompleksiteten i språkbruken. Noen kandidater holder seg til de få, enkle strukturene de mestrer, og snakker dermed ganske feilfritt. Andre prøver seg på vanskeligere ting, som de i varierende grad lykkes med. For å ta høyde for denne variasjonen, åpner formuleringen i kriteriet for ulike måter å være på A2-nivå på.

På B1 forventer vi at kandidatene har et ganske godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Kandidaten gjør likevel fremdeles en del feil, men har ganske god kontroll over de vanligste bøyingsmønstrene og enkle setningstyper. Det vil også være noen eksempler på vellykket bruk av komplekse setninger, altså setninger med utbygde fraser og leddsetninger. Med ordet «vellykket» mener vi her at setningene det gjelder, er greie å forstå og at de fungerer i sammenhengen – de trenger ikke være feilfrie. Særlig i de komplekse setningene kan det være noen feil som fører til misforståelser, og slike feil kan i noen tilfeller også forekomme i enklere setninger.

På B2 forventer vi at kandidatene har et godt grep om grunnleggende grammatiske strukturer. Feil vil fremdeles forekomme, men disse fører ikke til misforståelser. I en del tilfeller kan det være at noen av de grunnleggende strukturene ikke er helt på plass, selv på B2. Hvilke strukturer dette gjelder, vil variere, blant annet ut fra språkbakgrunnen til kandidatene. For eksempel vil noen kunne glippe i bruken av det formelle subjektet «det», mens andre kan ha større problemer med bruk av bestemthet. Selv om feilene ikke skal føre til misforståelser på B2, er det rom for at sensor unntaksvis kan la en og annen feil passere selv om den går ut over forståeligheten, dersom kandidatens språkproduksjon ellers er overbevisende nok.

Vi forventer også at kandidaten viser variasjon i setningsstruktur og for det meste vellykket bruk av komplekse setninger ut fra det man kan forvente i muntlig språk, som jevnt over er mindre komplekst enn skriftlig språk. For at vi skal se setningene som «vellykket» i en muntlig B2-sammenheng, skal de være klare og lette å forstå, og hensiktsmessige i sammenhengen. Som nevnt vil feil fremdeles forekomme, og da spesielt i de komplekse strukturene. For eksempel vil mange B2-kandidater ha noen tilfeller av inversjonsfeil og feil i plassering av adverbial i leddsetninger.